

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Asia: HE 241/2020 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle 241/2020/vp

Etelä-Suomen aluehallintovirasto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1 Yleistä

Osa lasten ja nuorten keskeisistä palveluista (esim. opetus-, koulutus-, nuoriso- ja liikuntatoimi sekä kirjasto- tai erilaiset taideharrastukset) jäisivät kuntaan samalla kun osa palveluista siirtyisi soteyhtymiin (terveys ja hyvinvointi). On ensiarvoisen tärkeää panostaa alusta lähtien näiden rajapintojen mallintamiseen ja hyvän yhteistoiminnan mahdollistamiseen.

Kouluissa ja oppilaitoksissa työskentelisi jatkossa niin kunnan (opetushenkilökunta) kuin sote-yhtymän (esim. psykologit, terveydenhoitajat) palveluksessa olevia. Uudistuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siirtymävaiheen onnistumiseen. Kuntien ja kuntayhtymien **yhteistyörakenteita tulee kehittää** palvelemaan lasten ja nuorten tarpeita. **Muutokset palveluiden organisoinnissa eivät saa vaarantaa opiskeluhoollon ja tukiverkoston yhteistyön toimivuutta**, esimerkiksi tiedonvaihdon mahdollisuus tulee varmistaa. Lasten ja nuorten tulee saada helposti **sosiaali- ja terveystoimen lähipalveluja oppilaitoksessaan**. Myös nuorten **päihdepalvelut tulee olla helposti saatavilla** – on niiden järjestäjänä mikä tahansa.

Lapsille ja nuorille on taattava myös mahdollisuus vaikuttaa toimintojen kehittämiseen. **Lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia tulee lisätä heitä koskeissa asioissa. Pykälässä 29** nousevat tärkeiksi erityisesti kohdat:

4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;

6) tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Aluehallintoviraston mielestä vaikutusmahdollisuuksien kehittämisessä on **jo suunnitteluvaiheessa** syytä ottaa mukaan niin lapset, nuoret kuin perheetkin. Näin voidaan luoda uudenlaista osallisuutta uudistuksen toteuttamisessa.

Aluehallintovirasto kannattaa **nuorisovaltuuston tai vastaavan nuorten vaikuttajaryhmän** perustamista uuteen lakiin kirjattavaksi. Avi esittää tarkennusta sääntelyyn pykäläkohtaisissa **(32§)** korjausesityksissä.

Aluehallintovirasto esittää myös, että **nuorisolain** (1285/2016) 9§:n mukainen **monialainen yhteistyö** tulee toteutua sote-alueilla.

Nuorten työpajatoiminnassa tulee uudistuksen myötä ratkottavaksi rajapintoja kunnan ja sote-yhtymän välillä: Nuorisolain mukainen **nuorten työpajatoiminta** jää ilmeisesti edelleen kuntien tuottamaksi lähipalveluksi joko kunnan omana tai säätiöiden / yhdistysten toteuttamana. Työpajoilla on tarve sekä pedagogiseen (koulu- ja opetustoimi) osaamiseen että sosiaalityön (nykyiset kunnan sosiaalitoimen palvelut) osaamiseen. Näiden palvelujen **saatavuus ja järjestäminen tulee ratkaista** lainsäädännön uudistamisen yhteydessä.

Uudistuksen toteuttamista on seurattava sen **yli hallintorajat ulottuvia lapsi-, nuori- ja perhevaikutusten arvioinneilla**. Näin saadaan tietoa siitä, miten uudistuksen vaikutukset kohdentuvat. Niiden pohjalta on mahdollista tehdä tarvittavia lainsäädännön tarkennuksia.

2 Pykäläkohtaiset kommentit ja korjausesitykset:

2.1 Tarkennus lakiesityksen 29§ 1 mom.

Alkuperäinen teksti:

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.

Korjausesitys:

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta **eri käyttäjäryhmät huomioon ottavista** monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.

2.2 Tarkennus lakiesityksen 32§ 1 ja 2 mom.

Alkuperäinen teksti:

Aluehallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto sekä vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen

vammaisneuvosto. Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä.

Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella.

Lisäysesitys 32§ 2 mom:

Nuorten vaikuttamistoimielinten edustajille tulee antaa läsnäolo- ja puheoikeus kaikkiin maakunnan toimielimiin sekä osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella.

Lisätietoja antaa tarvittaessa Liisa Sahi, puh 0295 016 563 / liisa.sahi@avi.fi

johtaja Sanna Puura

ylitarkastaja Liisa Sahi

Jakelu Eduskunta sivistysvaliokunta

Tiedoksi ESAVI ylijohdaja

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 150, 13101 Hämeenlinna

puh. 029 501 6000
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9

Kouvolan toimipaikka
Kauppiemiehenkatu 4